

OSLO UNIVERSITETSSYKEHUS HF
Nils Olav Aanonsen
Postboks 4956 Nydalen
0424 OSLO

Deres ref.:
Vår ref.: 21/73-185
Saksbehandler: Trine Grøslie Stavn
Dato: 26.03.2021

COVID-19- Svar på henvendelse vedrørende psykisk utviklingshemmede, vaksinerings og samtykke

HelseDirektoratet viser til deres henvendelse av 5.2.21 (vedlagt). Henvendelsen viser til [HelseDirektoratets brev av 18. januar 2021](#) om vaksinerings mot SARS-CoV-2 av personer som ikke selv kan samtykke til vaksineringsen.

I brevet av 18. januar 2021 redegjør HelseDirektoratet for hvilke regler som gjelder for vaksinerings av ikke samtykkekompetente personer, herunder ikke samtykkekompetente personer som motsetter seg vaksinerings. Når det gjelder sistnevnte gruppe fremgår det av brevet at HelseDirektoratet antar at det i all hovedsak ikke vil være aktuelt å vaksinere disse personene. I brevet presiseres likevel at dersom det i enkeltstående tilfelle likevel vurderes å vaksinere personer i denne gruppen, kan vaksineringsen kun gjennomføres hvis de strenge vilkårene i [pbrl. § 4A-3](#) er oppfylt.

I deres henvendelse bes det om at denne konklusjonen revurderes og at det åpnes for å gjøre vaksinasjon i gruppen uavhengig av samtykke. Det påpekes at det vil være et lite inngrep holdt opp mot konsekvensene av smitte og sykdom i gruppen og da nevnes særlig psykisk utviklingshemmede, personer med tidlige hjerneskader, medfødte syndromer med multihandikap, cerebral parese m.m.

Det påpekes i vårt brev av 18. januar at vaksinerings er frivillig, på samme måte som annen helsehjelp. Utgangspunktet er da at vaksinerings av personer over 16 år bare kan gjennomføres med personens eget samtykke jf. pbrl. § 4-1. I tilfeller hvor en person ikke selv er i stand til å samtykke til vaksineringsen må det foreligge en lovhjemmel for å vaksinere vedkommende, og i brevet redegjøres det for hvilke lovhjemler som da kan være aktuelle. Der en person over 16 år ikke selv er i stand til å samtykke, må avgjørelsen enten tas med hjemmel i [pbrl. §§ 4-5](#) eller [4-6](#). Ved motstand må vilkårene i [pbrl. kap. 4A](#) være oppfylt.

Det er den (legen) som er faglig ansvarlig for vaksineringsen som må foreta en vurdering av om vilkårene for å vaksinere, på tross av motstand, er oppfylt. Dette er en individuell vurdering som må foretas i hvert enkelt tilfelle. Som vi presiserte i brevet gir *ikke* diagnosen utviklingshemming i seg selv grunnlag for å vaksinere med hjemmel i kap. 4A. Det må tas utgangspunkt i den enkeltes helsetilstand, og ut fra dette må faren for vesentlig helseskade vurderes. Videre må det vurderes

HelseDirektoratet

Avdeling helserett og rettssaker

Trine Grøslie Stavn

Postboks 220 Skøyen, 0213 OSLO • Besøksadresse: Vitaminveien 4, Oslo • Tlf.: (+47) 47 47 20 20

Org.nr.: 983 544 622 • postmottak@helsedir.no • www.helsedirektoratet.no

om vaksineringsgrad er nødvendig for å forhindre covid-19-sykdom, dvs. i hvilken utstrekning personen vil være utsatt for smitte. En slik risiko vil påvirkes av bl.a. personens livsstil og forutsetninger for å følge anbefalinger, vaksineringsgrad i personens nære omgivelser og i befolkningen for øvrig. Risikoen kan også påvirkes og endres med de nye muterte tilfellene av viruset. Momentene som nevnes i deres henvendelse vil være viktige momenter i den vurderingen som ansvarlig helsepersonell må foreta.

Se rundskrivet til pasient- og brukerrettighetsloven for utfyllende kommentarer:

<https://www.helsedirektoratet.no/rundskriv/pasient-og-brukerrettighetsloven-med-kommentarer/helsehjelp-til-pasienter-uten-samtykkekompetanse-som-motsetter-seg-helsehjelpen-mv#paragraf-4a-3-adgang-til-a-gi-helsehjelp-som-pasienten-motsetter-seg>

Avslutningsvis vises det også til [brev av 23.3.2021 Helsedirektoratets brev om vaksineringsgrad mot SARS-CoV-2 av personer som ikke selv kan samtykke til vaksineringsgraden - Enkelte utfyllende kommentarer](#). I dette brevet er bl.a. betydningen av tillitsskapende tiltak særlig omtalt.

Vennlig hilsen

Vårin Hellevik e.f.
fungerende avdelingsdirektør

Trine Grøslie Stavn
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk

Helsedirektoratet
att. Trine Grøslie Stavn
postmottak@helsedir.no**Medisinsk forening for nevrohabilitering**
Den norske legeförening
Att. Avdeling for nevrohabilitering, OUS

Vår ref.:	Deres ref.:	Saksbeh.:	Dato:
MNH		NOA	05.02.2021

Oppgis ved all henvendelse

Vedrørende «Vaksinering mot SARS-CoV-2 av personer som ikke selv kan samtykke til vaksineringen», Helsedirektoratets brev av 180121 til alle landets kommuner, Trine Grøslie Stavn, Helsedirektoratet Avdeling helserett og bioteknologi.

Medisinsk forening for nevrohabilitering av Den norske legeförening er en spesialforening for leger som arbeider med psykisk utviklingshemmede, personer med tidlige hjerneskader, medfødte syndromer med multihandikap, cerebral parese m.m. Som leger som arbeider med disse målgruppene stilles vi ofte overfor situasjoner hvor vi må gjøre valg vedrørende behandlingstiltak, medisiner m.m. overfor personer med manglende samtykkekompetanse. Slik vi ser det bør vaksinering av disse gruppene prioriteres under den pågående pandemien. Helsedirektoratet skriver imidlertid om personer som ikke kan samtykke og som motsetter seg vaksinering:

Helsedirektoratet antar at det i all hovedsak ikke vil være aktuelt å vaksinere personer som motsetter seg vaksineringen, selv om disse mangler samtykkekompetanse, Utdrag fra side 2: (pbrl. kap. 4A):

Vi stiller oss spørrende til dette. Personer med psykisk utviklingshemning vil pga manglende kognitive forutsetninger ikke kunne bedømme nytten vs risiko av vaksinering. De ventes dessuten ofte også å kunne motsette seg dette.

Våre målgrupper er mer utsatt for et alvorlig sykdomsforløp ved smitte enn andre i samfunnet. Dette er sett i observasjonsstudier i utlandet hvor dødelig utfall av Covid-19 er 10 ganger høyere enn for normalbefolkningen. De er dessuten slik vi oppfatter det mer utsatt for smitte fordi de eksponeres for et stort antall mennesker som tilbyr pleie og omsorg og hvor det erfaringsmessig er stor utskiftning av personellet. Det er også slik at hvis de blir smittet vil det kunne by på store vansker å gi nødvendig pleie- og omsorg og behandling fra helse- og omsorgspersonell fordi det er vanskelig med sosial distansering og egen hygiene som vasking, spritdesinfisering m.m.

Vi vil derfor med dette be Helsedirektoratet revurdere konklusjonen i utdraget over og åpne for å gjøre vaksinasjon i gruppen uavhengig av samtykke. Det vil være et lite inngrep holdt opp mot konsekvensene av smitte og sykdom i gruppen.

Med vennlig hilsen

Nils Olav Aanonsen
(sign)

Jack Schjelderup
(sign)

Anne Lise Høyland
(sign)

Camilla E. Midtbu
(sign)

Bente Lise Arvesen
(sign)